Toekomstvisie

Aanpak geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland

2026 - 2038

Toekomstvisie

Aanpak geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland 2026-2038

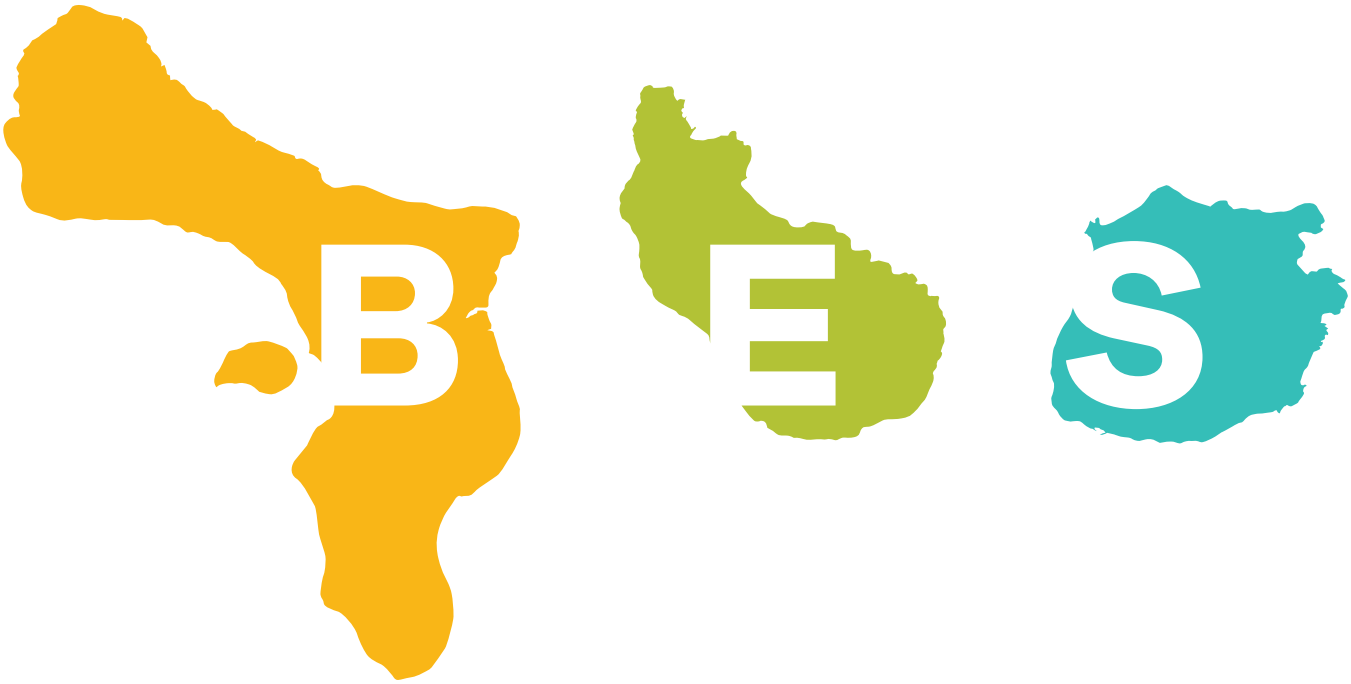

"Violence against women is perhaps the most shameful human rights violation."

Kofi Annan

(former United Nations secretary-general)

Inhoud

Inleiding 6
Ratificatie verdragen 9
Gezamenlijke Toekomstvisie 9

Uitgangspunten en definities gezamenlijke Toekomstvisie 10
Definities 11

Omvang Toekomstvisie 14

Gezamenlijke opgestelde Toekomstvisie 16

Doelen Toekomstvisie 18
1. Wegnemen van grondoorzaken van geweld door het bevorderen van gender-gelijkheid en versterken van veerkracht van ouders *(primaire preventie)* 20
2. Het versterken van zelfbeschikking en financiële onafhankelijkheid 21
3. Vergroten van kennis en bewustwording in de samenleving 22
4. Beter herkennen van signalen en opvolgen door professionals 23
5. De juiste zorg, hulpverlening en interventies door betere veiligheids- en risicotaxatie, samenwerking en professionalisering 24
6. Meer wetenschappelijk en statistisch inzicht in problemen en aanpak 25

Vervolgstappen en uitwerking Bestuursakkoord 26

Huidige situatie 28
Bestuursakkoord Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling Caribisch Nederland 29
Wet- en regelgeving 29
Prevalentie 29
Politiek en maatschappelijk draagvlak 29
Onderzoeken en rapportages 29
No Mas No More 32

Van Europees naar Caribisch Nederland; implementatie van toepasbare ontwikkelingen 34

De visie 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid' 35
Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld 36
Femicide 36

Bijlage I Prevalentie 38

Bijlage II Registratiedata en informatie AMHK's en vrouwenopvangen CN 40

Bijlage III Relevante moties en verzoeken 42

Bijlage IV Gerelateerde onderzoeken en rapportages 44

Inleiding

Geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling vormen ernstige schendingen van de mensenrechten. Ze hebben grote invloed op de levens van slachtoffers, gezinnen en de gemeenschap als geheel. In Caribisch Nederland zijn deze vormen van geweld aanwezig en vaak nauw verweven met sociale, economische en huisvestingsproblematiek. Het doorbreken van deze patronen vraagt om een samenhangende en duurzame aanpak waarin preventie, bescherming en herstel centraal staan. De openbare lichamen Bonaire (OLB), Sint Eustatius (OLE) en Saba (OLS) en de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Justitie en Veiligheid (JenV), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werken samen aan een toekomst waarin iedereen veilig kan opgroeien, veilig kan leven en zich kan ontwikkelen. Met deze voorliggende gezamenlijke Toekomstvisie wordt richting gegeven aan dat doel. De Toekomstvisie vormt het fundament voor verdere versterking van beleid en uitvoering, en sluit aan op internationale verdragen zoals het Verdrag van Istanbul en het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, die nog niet voor Caribisch Nederland zijn bekrachtigd.

De Toekomstvisie vormt een belangrijke basis voor de beleidsmatige voorbereiding op de uitvoering van het Verdrag van Istanbul en draagt bij aan een gerichte en duurzame aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ratificatie verdragen

Op 1 maart 2016 is voor Europees Nederland het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het Verdrag van Istanbul) in werking getreden. Dit Verdrag trad destijds nog niet in werking voor Caribisch Nederland, omdat Caribisch Nederland nog niet voldeed aan de uit het Verdrag voortvloeiende verplichtingen. Zo ontbrak specifiek beleid voor de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, en was het nodig te investeren in voorlichting, preventie, deskundigheidsbevordering, interventiemogelijkheden en opvangvoorzieningen voor slachtoffers. Daarnaast is er voor Caribisch Nederland aanvullende wetgeving nodig ter uitvoering van het Verdrag van Istanbul.

Eerder is de intentie uitgesproken het Verdrag van Istanbul en het Verdrag Handicap ook voor Caribisch Nederland te aanvaarden. Daarom wordt gewerkt aan wetgeving, beleid en voorzieningen die voldoen aan de verplichtingen uit de verdragen, zodat de bescherming rondom geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling ook in Caribisch Nederland versterkt wordt. Deze Toekomstvisie richt zich op de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul. In het verlengde hiervan wordt ook een eventuele aanvaarding beoordeeld van het Verdrag van Lanzarote over seksueel geweld en seksueel misbruik van kinderen, en welke voorbereidingen in dat geval getroffen moeten worden.

Gezamenlijke Toekomstvisie

De openbare lichamen OLB, OLE en OLS en de ministeries van VWS, JenV, OCW, SZW en BZK hebben een gezamenlijke Toekomstvisie opgesteld voor de aanpak van geweld tegen vrouwen, waaronder (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling (hierna: Toekomstvisie) in Caribisch Nederland. Deze Toekomstvisie onderstreept het belang van een samenleving waarin geweld wordt voorkomen, geweldsslachtoffers passende bescherming en ondersteuning ontvangen en geweldsplegers op de juiste manier worden aangepakt.

Dit geeft tevens opvolging aan het advies van de Raad van State bij het Besluit maatschappelijke ondersteuning en bestrijding huiselijk geweld en kindermishandeling BES (hierna: het Besluit MO/HGKM BES) dat op 1 januari 2025 in werking trad om een visie op te stellen met betrekking tot de bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling en de rol van de advies- en meldpunten hierin[1].

De Toekomstvisie vormt een belangrijke basis voor de beleidsmatige voorbereiding op de uitvoering van het Verdrag van Istanbul en draagt bij aan een gerichte en duurzame aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling. De Toekomstvisie is opgesteld met een lange termijn in gedachten, zodat er gedurende meerdere bestuursperioden consistent en stapsgewijs kan worden gewerkt aan het realiseren van de gezamenlijke doelen.

Leeswijzer

Allereerst wordt toegelicht wat de uitgangspunten en definities zijn die in dit document worden gehanteerd, zoals vastgelegd in het Besluit MO/HGKM BES en het Verdrag van Istanbul. Daarnaast volgt de omvang van de Toekomstvisie: welke vormen van geweld vallen binnen de reikwijdte en welke afbakening is gemaakt. Vervolgens wordt de gezamenlijk opgestelde Toekomstvisie gepresenteerd, met daarbij de zes hoofddoelen die als leidraad dienen voor de komende jaren. In dit document wordt ook het Bestuursakkoord *'Voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling 2026-2029'* besproken, waarin de acties die aan de doelen van de Toekomstvisie bijdragen, worden weergegeven.

Het document bevat daarnaast een terugblik op de huidige situatie in Caribisch Nederland, met aandacht voor wet- en regelgeving, prevalentie van geweld, politiek en maatschappelijk draagvlak, en eerder uitgevoerde onderzoeken en rapportages. Daarna wordt ingegaan op de 'No Mas No More' samenwerking tussen ministeries van VWS en OCW, Caribisch Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten waarbij het doel, de activiteiten en de betekenis van deze samenwerking binnen het Koninkrijk worden toegelicht. Tot slot volgt een hoofdstuk over beleidsontwikkelingen in Europees Nederland die relevant en toepasbaar zijn voor Caribisch Nederland.

In bijlage I worden relevante prevalentiegegevens gedeeld en in bijlage II wordt ingegaan op cijfers en informatie rondom de advies- en meldpunten (hierna AMHK) en de opvangen voor slachtoffers van huiselijk geweld. Bijlage III benoemt relevante moties en verzoeken beschreven. In bijlage IV wordt ingegaan op gerelateerde onderzoeken en rapportages.

[1] *No. W13.23.00170/*

Uitgangspunten en definities gezamenlijke Toekomstvisie

Geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling hebben ingrijpende gevolgen voor slachtoffers en de samenleving als geheel. De verschillende vormen van geweld staan niet los van elkaar, maar zijn vaak met elkaar verweven. Veel huiselijk geweld betreft partnergeweld tegen vrouwen, waarbij kinderen getuige zijn van het geweld. Daarnaast kan gezag of omgang met kinderen worden gebruikt als middel van dwang en controle. Ook seksueel geweld komt in deze context regelmatig voor. Het erkennen van deze samenhang is essentieel voor een integrale aanpak van geweld binnen gezinnen en relaties. Deze vormen van geweld vereisen een strategische en gecoördineerde aanpak om het probleem aan te pakken en de impact te verminderen.

De openbare lichamen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba hebben samen met de ministeries van VWS, JenV, OCW, SZW en BZK gezamenlijk de verantwoordelijkheid om beleid en maatregelen te ontwikkelen die zowel preventief, curatief als repressief zijn. Het doel is om een samenhangend en geïntegreerd beleid te formuleren dat gericht is op het voorkomen van geweld, het bieden van adequate bescherming en ondersteuning aan slachtoffers en het bevorderen van de bestrijding van geweld op alle niveaus.

Definities

Het hanteren van uniforme definities van huiselijk geweld en kindermishandeling is belangrijk voor een effectieve samenwerking tussen betrokken organisaties en professionals, zodat er één taal wordt gesproken.

De onderstaande definities zijn van toepassing in Caribisch Nederland en zijn opgenomen in het Besluit MO/HKGM BES[2]:

- huiselijk geweld: lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring;
- huiselijke kring: de partner of voormalige partner, een familielid, een huisgenoot of een persoon die regelmatig de woning bezoekt;
- kindermishandeling: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Het vastleggen van de begripsbepalingen van huiselijk geweld en kindermishandeling voor Caribisch Nederland draagt bij aan normstelling en biedt duidelijkheid voor zowel burgers als professionals. Daarnaast speelt het een belangrijke rol in de preventie en bewustwording van huiselijk geweld. Door de vastgelegde definities kunnen inwoners van Caribisch Nederland hun handelen toetsen aan deze kaders en zich bewust worden van eventueel geweld dat zij gebruiken jegens hun (ex-)partner, kind of familielid. Tevens stelt dit hulpverleners beter in staat om geweld bespreekbaar te maken en draagt het bij aan het vroegtijdig signaleren van geweld door zowel professionals als burgers.

Definities in Verdrag van Istanbul

Aanvullende definities zoals opgenomen in het Verdrag van Istanbul die van toepassing in deze visie, zijn als volgt[3]:

- Gender: de maatschappelijk bepaalde rollen, gedragingen, activiteiten en eigenschappen die in een maatschappij passend worden geacht voor vrouwen en mannen;
- Geweld tegen vrouwen: geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.

Huiselijke kring

Bij de vaststelling van de begripsbepaling van de huiselijke kring is rekening gehouden met de culturele context van Caribisch Nederland, waarin het sociale netwerk een grotere rol speelt dan in Europees Nederland. Om die reden wordt ook ‘een persoon die de woning regelmatig bezoekt’ tot de huiselijke kring gerekend. In Caribisch Nederland is het niet ongebruikelijk dat familieleden zich buiten het eiland bevinden, waardoor het familiaire netwerk van een gezin vaak ontbreekt. Hierdoor kan het sociale netwerk bestaan uit andere betrokkenen, zoals een buurvrouw die structureel ondersteuning biedt bij de boodschappen of een familievriend die dagelijks helpt met koken. Daarnaast is het binnen Caribisch Nederland gebruikelijk dat kinderen (mede) worden opgevoed door familieleden, zoals grootouders, buren of bekenden, in plaats van of naast de (biologische) ouder(s). Het begrip ‘huiselijk’ omvat daarom niet uitsluitend familieleden of huisgenoten, maar strekt zich uit tot een bredere groep van personen met wie een afhankelijkheidsrelatie bestaat. Dit betreft individuen die op structurele en niet-incidentele basis een bijdrage leveren aan de verzorging en opvoeding van kinderen en het gezin vanuit een informele relatie.

[2] *BWBR0050401*
[3] *BWBV0006074*

Geweld tegen vrouwen

Geweld tegen vrouwen vindt plaats in diverse vormen[4]. Geweld tegen vrouwen kent verschillende uitingsvormen - fysiek, geestelijk, seksueel en economisch - en kan begrepen worden aan de hand van de Piramide van Geweld (Atria, 2023). Deze piramide laat zien hoe ogenschijnlijk 'mildere' vormen, zoals seksisme en microagressies, de basis vormen voor ernstiger gedrag, zoals (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en ander geweld. In de meest extreme vorm kan dit leiden tot femicide: het doden van vrouwen en meisjes vanwege hun gender. Hoewel niet elke situatie alle lagen van de piramide doorloopt, dragen de onderliggende vormen wel bij aan het ontstaan en voortbestaan van de ernstigere vormen erboven. Geweld tegen vrouwen kan onder meer plaatsvinden door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer (huiselijk geweld), door collega's of leidinggevenden op de werkvloer, tijdens een date of het uitgaan of door onbekenden op straat. Het is een blijk van historisch ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen. Geweld tegen vrouwen is een schending van de mensenrechten en een vorm van discriminatie van vrouwen. Vrouwen krijgen disproportioneel vaak te maken met deze vormen van geweld. Het is één van de sociale mechanismen waardoor vrouwen ten opzichte van mannen in een ondergeschikte positie worden gedwongen. Het bestaand geweld tegen vrouwen is een belangrijk obstakel voor de verwezenlijking van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen.

(Seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag gaat het over het niet respecteren van iemands persoonlijke grens. Dit kan fysiek van aard zijn, maar hoeft niet. Vrouwen zijn veel vaker slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het kan veel verschillende vormen aannemen: van seksueel getinte grapjes, ongewenste berichten via sociale media, naroepen, (seksuele) intimidatie, tot aanranding, verkrachting of femicide.

De verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag staan niet los van elkaar: het is makkelijker om grenzen verder te overschrijden met ernstigere vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, als we vormen van gendergerelateerd geweld in de onderste laag van de geweldspiramide accepteren in de maatschappij. In de onderste laag spreken we van microagressies, bijvoorbeeld beledigende grapjes. Aan de basis liggen ingesleten rolpatronen tussen mannen en vrouwen. Bij de aanpak en preventie van grensoverschrijdend gedrag op Caribisch Nederland is het belangrijk mee te nemen dat de omgangscultuur op Caribisch Nederland anders is dan in Europees Nederland.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld betreft fysiek, geestelijk, seksueel geweld (evenals economisch geweld) door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer, bijvoorbeeld een partner, een ex-partner of een familielid. Zowel vrouwen als mannen kunnen hiervan het slachtoffer zijn, vrouwen worden hiervan wel vaker het slachtoffer dan mannen. Kindermishandeling betreft fysieke, geestelijke en/of seksuele mishandeling en/of verwaarlozing van minderjarigen door een persoon tot wie het kind zich in een afhankelijkheidsrelatie bevindt. Dit is een ernstige schending van de rechten en het welzijn van kinderen. Het heeft niet alleen directe, ingrijpende gevolgen voor de gezondheid en veiligheid van het kind, maar kan ook leiden tot langdurige emotionele, sociale en fysieke schade die doorwerkt tot in de volwassenheid. Het voorkomen en bestrijden van kindermishandeling heeft een brede maatschappelijke impact. Het voorkomt toekomstige problemen zoals gedragsproblemen, schooluitval, psychische aandoeningen en sociale uitsluiting. Door kinderen te beschermen investeren we in een veerkrachtige en gezonde samenleving waarin iedereen de kans krijgt om zich optimaal te ontplooien.

[4] *Met 'geweld tegen vrouwen' wordt ook geweld tegen meisjes bedoeld.*

Omvang Toekomstvisie

De Toekomstvisie richt zich op:

- Alle vormen van geweld binnen de huiselijke kring, waarbij slachtoffers vrouw, man, kind of volwassene kunnen zijn;
- Alle vormen van (gendergerelateerd) geweld gepleegd tegen vrouwen, omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft zowel binnen als buiten de huiselijke kring.
- Kindermishandeling, met specifieke aandacht voor de bescherming van kinderen tegen alle vormen van lichamelijk, seksueel en psychisch geweld, zowel binnen als buiten de huiselijke kring (dus bijvoorbeeld ook op school, in een opvanglocatie of door een hulpverlener).

De Toekomstvisie richt zich op het voorkomen en bestrijden van de volgende vormen van geweld:

- Economisch geweld, zoals financieel misbruik van ouderen en het onthouden van toegang tot een bankrekening door een iemand uit de huiselijke kring
- Eergerelateerd geweld
- Fysiek geweld (inclusief fataal geweld, femicide)
- Gedwongen afhankelijkheid, bijvoorbeeld in geval van afhankelijkheid van de verblijfsvergunning
- Gedwongen achterlating in het buitenland
- Gedwongen abortus en sterilisatie
- Huwelijkse gevangenschap
- Huwelijksdwang
- Kindermishandeling
- Ouderenmishandeling
- Oudermishandeling
- Geestelijk geweld, inclusief dwingende controle
- Seksueel geweld
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag, inclusief seksuele intimidatie op de werkvloer
- Stalking
- Straatintimidatie
- Online of digitaal geweld (zoals digitale controle of online intimidatie)
- Verwaarlozing
- Vrouwelijke genitale verminking

Gezamenlijke opgestelde Toekomstvisie

Het tegengaan van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling vraagt een langdurige en gezamenlijke inzet. De openbare lichamen hebben samen met ministeries van VWS, JenV, OCW, SZW en BZK deze gezamenlijke Toekomstvisie opgesteld. Deze Toekomstvisie benadrukt het belang van een samenleving waarin geweld wordt voorkomen, slachtoffers de juiste bescherming en ondersteuning krijgen, en er een passende aanpak is voor plegers. Het gaat hier om een gelijkwaardige en veiligere samenleving waarin geen plek is voor geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling.

De gezamenlijke visie luidt:

Geweld tegen vrouwen *(inclusief seksueel grensoverschrijdend gedrag),* **huiselijk geweld en kindermishandeling in al zijn vormen, met en zonder fatale afloop, dienen te worden voorkomen en te worden bestreden.**

Dit bereiken we door:
Het bevorderen van gendergelijkheid, het tegengaan van schadelijke gendernormen, het werken aan gezonde relaties en wederzijds respect, het geweldloos oplossen van conflicten en bestrijden van pleeggedrag, het stimuleren van vroegsignalering, het beter beschikbaar maken van adequate zorg- en hulpverlening voor zowel slachtoffers, plegers als andere betrokkenen, het bevorderen van de inzet van de juiste civielrechtelijke, bestuursrechtelijke en strafrechtelijke interventies en door de verdere versterking van multidisciplinaire samenwerking.

Het voorkomen van geweld, het waarborgen van de veiligheid van slachtoffers, een adequate aanpak van plegers en maatschappelijke en bestuurlijke betrokkenheid staan hierbij centraal.

Doelen Toekomstvisie

Op basis van de gezamenlijke Toekomstvisie zijn hoofddoelen opgesteld die richting geven aan de verdere versterking van de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland. Deze doelen bestrijken alle onderdelen van de aanpak: van preventie en vroegsignalering tot ondersteuning van slachtoffers en de aanpak van plegers. Bij het formuleren van deze hoofddoelen zijn de uitkomsten en aanbevelingen uit het onderzoek Familierelaties, huiselijk geweld en kindermishandeling[5] en het inspectierapport van de Raad voor rechtshandhaving[6] betrokken. Een brede en samenhangende benadering is noodzakelijk om tot effectieve en duurzame verbeteringen in beleid en praktijk te komen.

Onder ieder hoofddoel zijn concrete doelen geformuleerd. Op basis van deze doelen worden gerichte acties ontwikkeld, die een plek krijgen in het bestuursakkoord *'Voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland 2026-2029'*. Daarmee vormt deze Toekomstvisie een belangrijke basis voor versterking van de aanpak in de komende jaren.

[5] *https://www.nomasnomore.nl/resultaten-onderzoek-naar-familierelaties-en-opvoeding-in-caribisch-nederland-beschikbaar/*
[6] *Kamerstukken II, 2024-2025, 2024D48686.*

1. Wegnemen van grondoorzaken van geweld door het bevorderen van gender-gelijkheid en versterken van veerkracht van ouders (*primaire preventie)*

Om geweld tegen vrouwen te bestrijden moeten we oog hebben voor de grondoorzaken. Traditionele gendernormen, structurele genderongelijkheid en een patriarchale cultuur vormen een belangrijk deel van deze grondoorzaken. De verwachtingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid die hieruit voortkomen kunnen leiden tot afhankelijkheden, ongelijke machtsverhoudingen, geweld en moord. Ook het alledaagse seksisme dat zichtbaar wordt in opmerkingen en gedrag, draagt bij aan het ontstaan en voortduren van geweld tegen vrouwen. De grondoorzaken van dit geweld manifesteren zich zowel op micro-, meso- als macroniveau[7], doordat genderongelijkheid is ingebed in uiteenlopende facetten van onze samenleving, zoals het gezinssysteem, de opvoeding van kinderen, cultuur, tradities en (religieuze of culturele) overtuigingen.

Een brede, structurele aanpak gericht op het bevorderen van een gelijkwaardige positie van mannen en vrouwen is cruciaal om geweld tegen vrouwen en meiden te voorkomen. Daarvoor is het belangrijk om zowel te investeren in gendergelijkheid binnen de samenleving, bijvoorbeeld op het gebied van arbeid en onderwijs, als in gerichte maatregelen om gender als oorzaak van geweld weg te nemen. Dit primaire preventie beleid moet zich richten op aanwezige vooroordelen, gewoonten, tradities en andere praktijken gebaseerd op het idee van stereotype rollen van vrouwen en mannen. Hiervoor is bewustwording nodig: van schadelijke normen die kunnen leiden tot geweld en het veranderen van deze normen naar gezonde en gelijkwaardige normen. Verder is het van belang om te werken aan gezonde relaties en geweldloze conflicthantering, en het normaliseren van gesprekken over omgangsvormen.

Ook omstanders hebben een belangrijke rol bij het voorkomen van geweld tegen vrouwen. In kleine eilandgemeenschappen kan het echter extra lastig zijn om te interveniëren, omdat hechte sociale netwerken en onderlinge afhankelijkheden, gecombineerd met de kleine gemeenschapsschaal, de drempel voor ingrijpen verhogen.

Omstanders moeten daarom gestimuleerd worden om signalen van ongewenste gedragingen en schadelijke opvattingen te herkennen, hierover advies in te winnen bij de juiste organisaties, en bij te dragen aan het normaliseren van gesprekken over omgangsvormen. De basis voor gelijkwaardige relaties en geweldloos gedrag wordt al in de opvoeding gelegd. Steun bij het opvoeden van kinderen is daarom een belangrijke voorwaarde om zowel geweld tegen vrouwen als kindermishandeling te voorkomen. De jeugdgezondheidszorg speelt hierin een belangrijke rol. Goede voorlichting aan zowel (aankomende) vaders als moeders is cruciaal om kinderen goed te kunnen opvoeden. In veel gevallen zal deze steun bestaan uit de tips, adviezen en hulp van familie en vrienden. Maar voor kwetsbare gezinnen, die niet altijd beschikken over een stabiel sociaal netwerk, is extra ondersteuning door professionals belangrijk.

Om de grondoorzaken van geweld aan te pakken, zullen de volgende doelen worden nagestreefd:

- Personen beschikken over kennis van gezonde relaties en weten hoe conflicten geweldloos kunnen worden opgelost.
- (On)gewenste omgangsvormen, wensen en grenzen worden bespreekbaar gemaakt en gerespecteerd.
- Bewustzijn over schadelijke opvattingen en sociale en culturele gedragspatronen die kunnen leiden tot geweld is vergroot.
- Sociale en culturele gedragspatronen die bijdragen aan respectvolle en geweldloze omgang worden toegepast.
- Omstanders herkennen ongewenste omgangsvormen en schadelijke opvattingen en weten hoe zij hier adequaat op kunnen handelen.
- (Aanstaande) ouders ervaren steun van hun netwerk en zo nodig van professionals bij de opvoeding.

[7] *Micro gaat over het individuele niveau (bijv. een persoon), meso over groepen of organisaties (bijv. een gezin, een wijk, een bedrijfstak) en macro over de bredere maatschappelijke context (bijv. beleid, maatschappelijke trends).*

2. Het versterken van zelfbeschikking en financiële onafhankelijkheid

Het bevorderen van zelfbeschikking en economische onafhankelijkheid van vrouwen is van groot belang. Het Verdrag van Istanbul benadrukt het belang van economische onafhankelijkheid als voorwaarde voor veiligheid. Economische afhankelijkheid is een belangrijke barrière voor slachtoffers van huiselijk geweld om aan een gewelddadige situatie te ontsnappen. En toegang tot werk, sociale zekerheid en financiële hulp helpt slachtoffers om hun leven opnieuw op te bouwen. Programma's voor beroepsopleiding en schuldhulpverlening moeten geïntegreerd worden in de hulpverlening. Vrouwen die samen met hun partner migreren vanwege zijn werk hebben mogelijk nog meer uitdagingen als het gaat om de taalbeheersing, gebrek aan sociaal netwerk en beperkte arbeidsmarktparticipatie.

Om tot het versterken van zelfbeschikking te komen, worden de volgende doelen nagestreefd:

- Meer vrouwen in Caribisch Nederland maken zelfstandig keuzes over hun leven en toekomst op het gebied van onderwijs, arbeid en financiën.
- Meer vrouwen in Caribisch Nederland zijn economisch onafhankelijk door o.a. de arbeidsparticipatie en -kansen te vergroten.

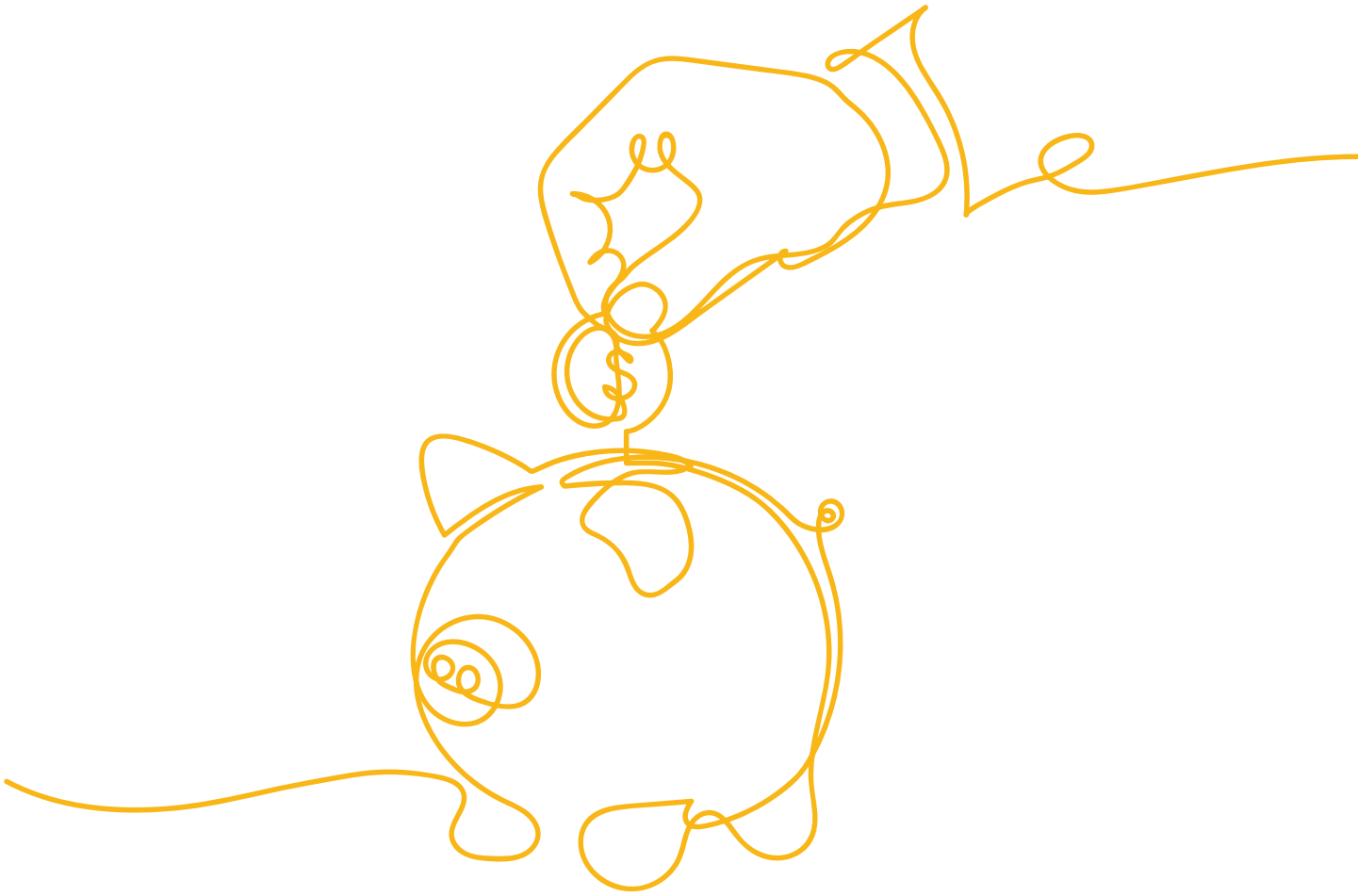

3. Vergroten van kennis en bewustwording in de samenleving

In geval van (dreigend) geweld of grensoverschrijdend gedrag is het belangrijk dat slachtoffers, plegers en mensen uit hun directe omgeving (omstanders) aan de bel durven te trekken en actie nemen om te voorkomen dat geweld plaatsvindt of dat het geweld voortduurt of escaleert. Het is hiervoor van belang dat men eenvoudig terecht kan bij de juiste instantie voor advies of voor het doen van een melding of aangifte. Het is belangrijk dat iedereen in de samenleving signalen kan herkennen, slachtoffers op de juiste manier kan ondersteunen en pleeggedrag kan herkennen. Hiermee kan iedereen een belangrijke rol spelen in het doorbreken van de geweldsspiraal. Burgers moeten daarom goed worden geïnformeerd over signalen en vormen van grensoverschrijdend gedrag, geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling en over de mogelijke handelingsopties.

Het bieden van kennis en inzicht helpt bij het herkennen van signalen en draagt bij aan een veilige samenleving. Het Verdrag van Istanbul benadrukt het belang van preventie en bewustwording in de samenleving als fundament om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld structureel terug te dringen. Het versterken van sociale netwerken, het doorbreken van taboes en het creëren van een cultuur waarin slachtoffers zonder stigma hulp kunnen zoeken is essentieel voor preventie en goede ondersteuning. Het creëren van een ondersteunend sociaal netwerk is hierbij essentieel.

Om dit te bewerkstelligen, worden de volgende doelen nagestreefd:

- Er wordt ingezet op een cultuurverandering waarin duidelijk is dat geweld, in welke vorm dan ook, geen plaats heeft binnen (familie)relaties en op de werkvloer, ongeacht culturele opvattingen of tradities.
- De samenleving in Caribisch Nederland herkent signalen van geweld tegen vrouwen, waaronder grensoverschrijdend gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling en weten hoe zij kunnen handelen.
- Omstanders voelen zich verantwoordelijk en handelingsbekwaam om in te grijpen of hulp in te schakelen bij vermoedens van geweld.
- Sociale netwerken in Caribisch Nederland worden versterkt en spelen een actieve rol in het voorkomen en stoppen van geweld.
- Taboes rondom geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling worden actief doorbroken.
- Er ontstaat een cultuur waarin slachtoffers zonder schaamte of angst hulp durven vragen en ontvangen.
- Er ontstaat een cultuur waarin plegers tijdig en uit zichzelf hulp zoeken.
- Er is brede kennis en bewustzijn in de samenleving over de impact en gevolgen van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld.

4. Beter herkennen van signalen en opvolgen door professionals

Vroegtijdige herkenning van signalen van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling is van essentieel belang om de veiligheid van gezinnen, vrouwen en kinderen te waarborgen. Het doel is dat professionals de komende jaren in toenemende mate contact opnemen met de advies- en meldpunten huiselijk geweld en kindermishandeling (hierna: AMHK's) als zij een vermoeden hebben van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook bij het Korps Politie Caribisch Nederland (hierna: KPCN) is kennis en bewustwording over geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling van belang, zodat signalen die het KPCN ontvangt (ter plaatse of naar aanleiding van een melding of aangifte) goed worden opgepakt.

De beschermingscode biedt professionals werkzaam in maatschappelijke ondersteuning, zorgaanbieders, jeugdzorg, kinderopvang, onderwijs, justitie, jeugdgezondheidszorg en leerplichtambtenaren een kader dat professionals ondersteunt bij het signaleren en handelen bij vermoedens van geweld en mishandeling. De AMHK's hebben daarbij de taak waar nodig advies te geven aan professionals en meldingen van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in ontvangst te nemen. Daarnaast is nauwe samenwerking tussen het KPCN (dat niet onder beschermingscode valt) en de AMHK's van groot belang. De AMHK's dienen te zorgen voor een eenduidige registratie en doorverwijzing van meldingen, zodat passende hulp en bescherming kan worden ingezet.

Professionals kunnen soms terughoudend zijn om vermoedens van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld of kindermishandeling bespreekbaar te maken. Dit kan veroorzaakt worden door bijvoorbeeld een gebrek aan kennis, handelingsverlegenheid of een gevoel van onveiligheid door onder andere de kleinschaligheid van de eilanden. Het is belangrijk dat gezinnen, vrouwen en kinderen tijdig worden beschermd, waarbij het (gezamenlijk) signaleren en melden door professionals een belangrijke schakel vormt in het waarborgen van hun veiligheid. Dit vraagt om versterking van de samenwerking tussen professionals en AMHK's, betere bekendheid van deze voorzieningen én het verstevigen van de capaciteit en deskundigheid van de AMHK's en het KPCN, zodat signalen tijdig en adequaat worden opgepakt.

Het belang van vroegsignalering en deskundige opvolging aan gezinnen sluit aan bij de verplichtingen van het Verdrag van Istanbul, dat landen oproept om professionals toe te rusten voor het effectief herkennen en aanpakken van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling.

Hiervoor worden de volgende doelen nagestreefd:

- Het AMHK werkt conform de vastgestelde kwaliteitskaders, waarbij de dienstverlening betrouwbaar, deskundig en vertrouwelijk is. Tegelijkertijd wordt de zichtbaarheid van de AMHK's binnen de doelgroep en samenwerkingspartners versterkt, zodat slachtoffers en melders weten waar ze terecht kunnen voor professionele hulp en ondersteuning.
- Professionals in Caribisch Nederland herkennen eerder en beter signalen van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Professionals beschikken over actuele kennis en vaardigheden om signalen van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling te herkennen en op te volgen.
- Professionals maken vaker gebruik van de AMHK's bij vermoedens van geweld of mishandeling.
- De AMHK's in Caribisch Nederland zijn stevig gepositioneerd als het centrale en herkenbare advies- en meldpunt voor geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling. Het AMHK werkt deskundig, onafhankelijk en vertrouwelijk, en zorgt voor een zorgvuldige afhandeling van meldingen en een sluitende samenwerking met professionals en ketenpartners.
- De deskundigheid bij het KPCN om meldingen en aangiftes over geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling beter te kunnen afhandelen, wordt bevorderd. Daartoe wordt het KPCN tijdelijk versterkt.
- Sterke samenwerking tussen het KPCN en de AMHK's, zodat door goede informatie-uitwisseling de juiste interventies worden ingezet om het geweld te stoppen.

5. De juiste zorg, hulpverlening en interventies door betere veiligheids- en risicotaxatie, samenwerking en professionalisering

Slachtoffers van geweld tegen vrouwen (inclusief seksueel grensoverschrijdend gedrag), huiselijk geweld en kindermishandeling moeten direct de benodigde zorg en ondersteuning krijgen. En ook plegers van geweld moeten, na eventuele gedwongen maatregelen of straf, de juiste zorg en hulp krijgen. Voor de inzet van de juiste hulpverlening en interventies is een goede beoordeling van de veiligheidssituatie en van de risico- en beschermende factoren noodzakelijk, op basis van gevalideerde taxatie-instrumenten. Adequate hulpverlening omvat zowel onmiddellijke hulp (en eventueel opvang) als hulp en begeleiding op de lange termijn, inclusief juridische ondersteuning en schuldhulpverlening.

Een sterke samenwerking tussen de betrokken organisaties is noodzakelijk om slachtoffers de juiste zorg en hulp te geven en om plegers adequaat aan te pakken en de juiste zorg- en hulpverlening te bieden. Dit vereist een gecoördineerde samenwerking, in de uitvoering en op bestuurlijk niveau, tussen de openbare lichamen, verschillende ministeries en betrokken partnerorganisaties. Goede regie en samenwerking tussen hulpverleners, psychologen, politie, justitie en andere maatschappelijke instanties blijven cruciaal. Duidelijke werkafspraken en goede communicatie (met de betrokken personen en tussen professionals) zijn noodzakelijk om herhaling van geweld te voorkomen.

Effectieve hulpverlening vereist onder meer goed opgeleide professionals, de inzet van wetenschappelijk onderbouwde en het liefst bewezen effectieve interventies en het bestaan van kwaliteitskaders binnen organisaties. Dit houdt in dat er gewerkt wordt met duidelijke richtlijnen en protocollen (niet omdat het moet, maar omdat het helpt), en dat organisaties zichzelf, en de interventies die zij hanteren, continu evalueren en verbeteren. Training van hulpverleners moet niet alleen gericht zijn op technische kennis, maar ook op emotionele en sociale vaardigheden, zodat zij slachtoffers, plegers en betrokkenen goed bejegenen en optimaal kunnen ondersteunen. Ook is het essentieel dat professionals zich bewust zijn hoe hun eigen ervaringen en opvattingen van invloed kunnen zijn op de uitvoering van hun werk. Tenslotte is het van belang dat professionals in hun werk rekening houden met genderdynamieken.

Deze uitgangspunten volgen uit het Verdrag van Istanbul, waarin is vastgelegd dat landen verplicht zijn om toegankelijke en gespecialiseerde diensten in te richten voor slachtoffers van geweld, inclusief juridische en psychologische hulp, opvang en passende medische zorg. Hiermee wordt geborgd dat slachtoffers op een samenhangende en deskundige wijze worden ondersteund bij hun herstel en bescherming.

Om tot juiste zorg, samenwerking en gevalideerde instrumentarium te komen, worden de volgende doelen nagestreefd:

- De samenwerking tussen hulpverlening, politie, justitie en andere maatschappelijke partners is versterkt en gebaseerd op heldere werkafspraken en gezamenlijke casusoverleggen.
- Er is een gedeeld en gevalideerd instrumentarium voor veiligheids- en risicotaxatie beschikbaar en in gebruik bij alle betrokken partnerorganisaties.
- Professionals in Caribisch Nederland worden structureel getraind in effectieve interventies, veiligheidsbeoordelingen en herstelgerichte ondersteuning voor slachtoffers en betrokkenen.
- Organisaties in de zorg- en hulpverlening, politie, justitie en andere maatschappelijke partners in Caribisch Nederland hanteren kwaliteitskaders of richtlijnen voor de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling, die gericht zijn op continue kwaliteitsverbetering, toetsing en professionalisering van de werkwijze.
- De kennis en bewustwording over femicide en vroegtijdige signalen hiervan wordt versterkt zodat professionals risico's eerder herkennen en gezamenlijk kunnen ingrijpen vóór escalatie.
- Professionals zijn zich bewust van hun eigen ervaringen, opvattingen en gendernormen en de wijze waarop dit hun werk mogelijk beïnvloed.
- Professionals werken gendersensitief.

6. Meer wetenschappelijk en statistisch inzicht in problemen en aanpak

De verbetering van de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling is gebaat bij wetenschappelijk onderzoek en heldere statistieken. Dit draagt bij aan beter beleid, betere uitvoering en zet de ernst van de problematiek in Caribisch Nederland op de kaart, en daarmee op de politiek-bestuurlijke agenda. In 2024 hebben Universiteit Leiden, Universiteit van Curaçao en UNICEF het onderzoek *'Familierelaties, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland'* gepubliceerd over de houding van de inwoners van de BES-eilanden ten aanzien van huiselijk geweld en kindermishandeling, met daarin ook adviezen voor vervolg. Dit biedt o.a. een basis om tot een goede dataverzameling te komen in Caribisch Nederland. Het belang van structurele dataverzameling en onderzoek wordt onderschreven in artikel 11 van het Verdrag van Istanbul waarin staat dat landen verplicht zijn om (systematisch) gegevens te verzamelen en onderzoek te verrichten om effectief beleid te kunnen ontwikkelen en te monitoren. Om tot meer wetenschappelijke en statistisch inzicht te komen, zijn de volgende doelen opgesteld.

Om dit te bewerkstelligen, worden de volgende doelen nagestreefd:

- De verzameling van data en statistieken over geweld is structureel geborgd en toegankelijk voor beleid, wetenschap en praktijk.
- Er is structureel inzicht in de aard en omvang van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland.
- Er worden periodiek surveys en onderzoeken uitgevoerd onder de bevolking en professionals om trends en ontwikkelingen rondom geweld in kaart te brengen.
- Wetenschappelijk onderzoek vormt de basis voor het verbeteren van beleid, preventie en interventies. Er wordt een onderzoeksagenda opgesteld die aansluit bij de behoeften van Caribisch Nederland en wordt ontwikkeld in samenwerking met lokale partijen.
- Er is een wetenschappelijke samenwerking tussen lokale en (inter)nationale kennisinstellingen, gericht op verdieping van kennis over geweld in Caribisch Nederland.
- Er wordt een internationale kennis- en samenwerkingsstrategie ontwikkeld gericht op het versterken van dataverzameling, onderzoek en hulpverlening in lijn met het Verdrag van Istanbul, waarbij samenwerking met de werkgroep No Mas No More en vergelijkbare (kleinere) Europese landen actief wordt benut.

Vervolgstappen en uitwerking Bestuursakkoord

Deze Toekomstvisie vormt de gezamenlijke koers van de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland. De hoofddoelen uit deze Toekomstvisie worden uitgewerkt in concrete acties voor de komende vier jaar. Dit betekent dat geïnvesteerd wordt in bewustwording, preventie, signalering, bescherming en hulpverlening en in verbeterde wetgeving. Hiermee wordt toegewerkt naar de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul voor Caribisch Nederland.

De gezamenlijke inzet van de openbare lichamen en de ministeries wordt vastgelegd in een nieuw bestuursakkoord *'Voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland 2026-2029'*, waarin afspraken worden vastgelegd over de uitvoering van de Toekomstvisie en de vertaalslag naar beleid en praktijk. Het bestuursakkoord wordt door alle betrokken partijen ondertekend. De coördinatie van het bestuursakkoord ligt bij het ministerie van VWS. Het bestuursakkoord vormt het werkdocument voor de uitvoering en samenwerking in de komende jaren.

Om de voortgang op de doelen en acties van het bestuursakkoord te monitoren, wordt een ambtelijke werkgroep met de drie openbare lichamen en de vijf betrokken ministeries opgezet. Deze werkgroep zal de voortgang van de doelen en acties periodiek bespreken en waar nodig bij te sturen. De werkgroep zorgt tevens voor een gedeeld overzicht van de lopende activiteiten en resultaten in het kader van het aanvaardingsproces van het Verdrag van Istanbul. Ook in bestaande overleggen, zoals het overleg met de directeuren van de openbare lichamen en VWS en het overleg met de gedeputeerden van de openbare lichamen en VWS, wordt de voortgang periodiek besproken.

Huidige situatie

Bestuursakkoord Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling Caribisch Nederland

In de bestuursakkoorden van 2017-2020 en 2021-2024 zijn diverse stappen gezet die nodig zijn voor de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul. Zo zijn er AMHK's op de eilanden ingericht, zijn er vrouwenopvanglocaties opgezet, is er geïnvesteerd in het opzetten van diverse trainingen voor professionals, zoals de training aandachtsfunctionaris en zijn er diverse bewustwordingscampagnes over huiselijk geweld en kindermishandeling uitgevoerd door de openbare lichamen en de ministeries van JenV en VWS. Daarnaast is er met de betrokken partijen een werkproces tijdelijk huisverbod in Caribisch Nederland tot stand gebracht en is geïnvesteerd in de werkwijze van de zorg- en veiligheidsoverleggen op de eilanden.

Wet- en regelgeving

Om te voldoen aan de wetgeving die samenhangt met het Verdrag van Istanbul is het Besluit MO/HGKM BES per 1 januari 2025 in werking getreden. In dit Besluit MO/HGKM BES zijn de begripsbepalingen van huiselijk geweld, kindermishandeling en huiselijke kring (art. 3), recht op opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld (art. 23) de juridische taken van de advies- en meldpunten (art. 26) en de verplichte beschermingscode[8] (art. 27) vastgelegd. In Verzamelwet gegevensverwerking VWS I[9], tevens in werking getreden per 1 januari 2025, is de verwerking van bijzondere persoonsgegevens door de advies- en meldpunten (art. 26) en het meldrecht (art. 28) vastgelegd. Ter voorbereiding van de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul voor Caribisch Nederland en de vertaling van de Wet seksuele misdrijven in de Caribische wetgeving onderzoekt het ministerie van Justitie en Veiligheid welke verdere nieuwe wetgeving en wetswijziging nodig is en wat de impact daarvan zal zijn op de werkwijze van de betrokken uitvoeringsorganisaties. Hiermee zijn en worden diverse stappen gezet die nodig zijn voor de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul voor Caribisch Nederland.

Prevalentie

De prevalentie, de mate waarin geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld, en kindermishandeling in Caribisch Nederland voorkomt, toont de aard en de omvang van deze problemen in een bepaalde tijdsperiode. Op dit moment wordt in Caribisch Nederland geen periodiek prevalentieonderzoek uitgevoerd. Wel is op basis van andere onderzoeken en op basis van registratiedata van de AMHK's en het KPCN bekend dat dit geweld op Bonaire, Saba en Sint Eustatius een urgent veiligheidsprobleem is.[10] Op alle drie de eilanden voelen vrouwen zich vaker onveilig dan mannen (CBS, 2022). Uit het onderzoek van Universiteit Leiden naar attitudes in de samenleving over huiselijk geweld en kindermishandeling[11] komt onder meer naar voren dat kinderen op de eilanden matig worden beschermd tegen seksueel geweld. In bijlage I vindt u meer achtergrondinformatie over de prevalentie van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling. In bijlage II worden de registratiedata van de AMHK's en de vrouwenopvangen op de eilanden nader toegelicht.

Politiek en maatschappelijk draagvlak

Er is zowel politiek als maatschappelijk draagvlak voor het versterken van de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland. Er zijn verschillende moties ingediend, Kamervragen gesteld en adviezen uitgebracht die het belang van een samenhangende en structurele aanpak onderstrepen. Dit draagvlak heeft mede bijgedragen aan de ontwikkeling van de gezamenlijke Toekomstvisie. Deze stukken zijn terug te vinden in bijlage III.

Onderzoeken en rapportages

Er zijn diverse onderzoeken en rapportages opgesteld over de aanpak en omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland. Het onderzoek Familierelaties, huiselijk geweld en kindermishandeling en het inspectierapport van De Raad voor rechtshandhaving zijn meegenomen in de Toekomstvisie, waarbij de aanbevelingen uit deze rapporten zijn verwerkt in de geformuleerde doelen. Overige gerelateerde onderzoeken en rapportages zijn terug te vinden in bijlage IV.

---

[8] Beschermingscode: beschermingscode huiselijk geweld en kindermishandeling als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, aanhef;
[9] wetten.nl - Regeling - Verzamelwet gegevensverwerking VWS I - BWBR0050317
[10] De informatie zoals hier beschreven komt voort uit diverse bronnen, zoals vernoemd in de tekst, en uit gesprekken met bestuurders, zorg- en veiligheidsprofessionals en NGO's.
[11] www.nomasnomore.nl/resultaten-onderzoek-naar-familierelaties-en-opvoeding-in-caribisch-nederland-beschikbaar

Onderzoek familierelaties, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland

Uit onderzoek van de Universiteit Leiden, in samenwerking met de Universiteit van Curaçao en UNICEF, blijkt dat gezinsverbanden in Caribisch Nederland zowel sterke kanten kennen als serieuze aandachtspunten.[12] Op alle drie de eilanden omschrijven deelnemers hun families als hecht, liefdevol en ondersteunend. Deze sterke onderlinge banden vormen een belangrijk sociaal vangnet en worden erkend als kracht van de eilandgemeenschappen. Tegelijkertijd bestaan er duidelijke zorgen. Verbaal geweld binnen gezinnen – zoals schreeuwen tegen partners of kinderen – wordt op alle eilanden als (enigszins tot zeer) gebruikelijk ervaren. Ook fysiek geweld komt voor, met name binnen partnerrelaties en als strafmiddel bij kinderen. Het slaan van kinderen wordt door een aanzienlijk deel van de deelnemers als cultureel geaccepteerd beschouwd, al wordt ernstig geweld, zoals slaan tot blauwe plekken, over het algemeen afgekeurd. De opvoedingsstijl is vaak autoritair van aard: streng, hiërarchisch en gericht op gehoorzaamheid, met beperkte ruimte voor de stem van het kind. Veel ouders geven aan zich bewust te zijn van alternatieve opvoednormen. Er lijkt een groeiende bereidheid om over te stappen op geweldloze communicatie en een meer gezaghebbende opvoedstijl, maar dit proces stuit op culturele uitdagingen en vraagt om langdurige ondersteuning.

Een ander aandachtspunt is de bescherming van kinderen tegen seksueel misbruik. De meeste ouders geven aan hun kinderen actief te beschermen, maar circa 20% van de deelnemers vindt dit niet vanzelfsprekend of gebruikelijk. Deze bevinding laat het belang zien van blijvende inzet op bewustwording en preventie.

Op Saba en Sint Eustatius is sprake van beperkte politiecapaciteit, schaars hulpaanbod en terughoudendheid bij het melden van huiselijk geweld. Ook op Bonaire is er behoefte aan toegankelijke ondersteuning voor gezinnen en aan versterking van ouderbetrokkenheid, die nu als wisselend wordt ervaren. Daarnaast wordt alcohol- en drugsmisbruik benoemd door professionals als factor die spanningen binnen gezinnen kan verergeren. Meer structuur en vrijetijdsbesteding voor jongeren kunnen bijdragen aan het voorkomen van risicogedrag. De uitkomsten van het onderzoek tonen het belang aan van preventie, educatie en langdurige ondersteuning van gezinnen. Voor effectief beleid is het noodzakelijk om culturele patronen te begrijpen en eiland-specifieke strategieën te ontwikkelen die kinderen beter beschermen en gezinnen versterken.

Aanbevelingen uit het onderzoek:

- Gebruik de kracht van sterke familierelaties: Betrek hechte familiebanden bij het ontwikkelen van oplossingen, aangezien zij een solide basis vormen binnen de gemeenschappen.
- Ondersteun ouders in geweldloze opvoedingsmethoden: Stimuleer beleid dat ouders helpt bij het toepassen van positieve discipline zonder geweld.
- Doorbreek genderstereotypen: Erken de rol van moeders én stimuleer actieve betrokkenheid van vaders, in een evenwichtige taakverdeling in de opvoeding.
- Versterk financiële educatie: Biedt educatie over budgettering en de invloed van financiële stress op het gezinsleven.
- Verhoog de toegankelijkheid van hulpverlening: Investeer in toegankelijke, vertrouwelijke hulpdiensten, met aandacht voor continuïteit, vooral in kleine gemeenschappen met veel migratie.
- Bekrachtig het Verdrag van Istanbul: Plan een datum voor inwerkingtreding in Caribisch Nederland en blijf investeren in noodzakelijke uitvoeringsmaatregelen.

[12] *https://www.nomasnomore.nl/resultaten-onderzoek-naar-familierelaties-en-opvoeding-in-caribisch-nederland-beschikbaar/*

De Raad van Rechtshandhaving

De Raad voor de rechtshandhaving heeft op 5 december 2024 het inspectierapport *'Justitiële aanpak van relationeel geweld in Caribisch Nederland'* uitgebracht. Dit inspectierapport is op 9 december 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd.[13] Het rapport is het resultaat van vervolgonderzoek naar aanleiding van eerder inspectieonderzoek van de Raad in 2020.[14]

De minister en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid hebben op 28 maart 2025 een beleidsreactie op dit rapport naar de Tweede Kamer gestuurd, waarin zij aan de hand van zeven punten beschrijven hoe de strafrechtelijke aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zal worden verbeterd.[13] Als onderdeel hiervan speelt de strafrechtelijke aanpak een belangrijke rol. Aan de hand van zeven punten is uiteengezet hoe de strafrechtelijke aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (relationeel geweld) wordt verbeterd.

1. Voor de coördinatie van beleid inzake de strafrechtelijke aanpak van relationeel geweld heeft de parketleiding van het Openbaar Ministerie (OM) BES een contactfunctionaris aangesteld.
2. In opdracht van OM BES wordt een nieuwe werkwijze ontwikkeld voor goede en snelle afdoeningsbeslissingen ('Hustisia rápido', equivalent van de Europees Nederlandse ZSM-werkwijze).
3. De inmiddels vastgelegde samenwerkingsafspraken tussen OM BES, KPCN en SRCN (Stichting Reclassering Caribisch Nederland) zullen als basis dienen voor jaarlijkse gesprekken met de strafrechtketen over de voortgang van de strafrechtelijke aanpak, geïnitieerd door de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.
4. Het OM BES rapporteert jaarlijks aan de Procureur-Generaal over de strafrechtelijke aanpak van relationeel geweld, mede op basis van bovengenoemd strafrechtketenoverleg relationeel geweld.
5. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid is in gesprek met het KPCN over de wijze waarop kennis over relationeel geweld de komende jaren kan worden vergroot en op peil gehouden kan worden binnen de politieorganisatie op Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
6. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid zal komend jaar met de strafrechtketenpartners werken aan het gebruik van (een) eenduidige definitie(s) van (vormen van) relationeel geweld. Op basis hiervan kan er binnen de strafrechtketen consistent worden geregistreerd, en kan er vervolgens door de partijen worden besloten om met de strafrechtketenmonitor (initiatief van de minister van Justitie en Veiligheid) ook de strafrechtelijke aanpak van relationeel geweld in Caribisch Nederland te monitoren.
7. De reactie op de zorgen van de Raad over het ontbreken van detentiefaciliteiten op Sint Eustatius en Saba en de gevolgen daarvan voor de afwegingen die het OM BES moet maken in voorliggende zaken, zal worden opgenomen in de beleidsreactie op het onderzoek van de Raad naar de inrichting van de rechtshandhaving op Sint Eustatius en Saba.

[13] *Kamerstukken II, 2024-2025, 2024D48686.*
[14] *Kamerstukken II, 2019-2020, 28345, nr. 232.*

No Mas No More

Binnen het samenwerkingsverband No Mas No More (hierna: NMNM) werken Curaçao, Aruba en Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de ministeries van VWS en OCW samen aan de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze samenwerking is in 2023 vastgelegd in een Memorandum of Understanding (MoU).[15] De werkgroep waarin ministeries van de landen en de coördinatoren vanuit de openbare lichamen zijn vertegenwoordigd, werkt samen aan thema's zoals preventie, bescherming, bewustwording, en gegevensverzameling.
Het belangrijkste gedeelde doel binnen deze samenwerking is het toewerken naar de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul. De CAS-landen zijn daarin zelf verantwoordelijk voor eventuele aanvaarding, maar er wordt wel gezamenlijk opgetrokken in de voorbereiding en uitvoering van beleid dat aansluit bij de uitgangspunten van het Verdrag.

Om de samenwerking verder te verdiepen vindt tweejaarlijks een NMNM-conferentie plaats. In juni 2025 stond deze conferentie op Sint Maarten volledig in het teken van het Verdrag van Istanbul. Tijdens deze bijeenkomst zijn per (ei)land actieplannen opgesteld waarin zes centrale doelen uit het Verdrag zijn uitgewerkt, zoals de invoering van een tijdelijk huisverbod, de ontwikkeling van genderbeleid en het verbeteren van structurele dataverzameling. De actieplannen van de BES-eilanden[16|17|18] hebben een belangrijke bijdragen aan de verdere uitwerking van acties die zijn opgenomen in het nieuwe bestuursakkoord *'Voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland 2026-2029'.*

De lokale plannen sluiten aan bij de genoemde uitgangspunten van het Verdrag, maar zijn specifiek afgestemd op de context en behoeften van de afzonderlijke eilanden.

In december 2024 vond op uitnodiging van de Permanente Vertegenwoordiger in Straatsburg, in samenwerking met de Raad van Europa een driedaagse conferentie plaats met de leden van de NMNM werkgroep, de gedeputeerden van de BES-eilanden, de Secretaris Generaal van Sint Maarten en diverse professionals van de (ei)landen. Ook waren vertegenwoordigers van de ministeries van OCW, BZK, JenV en VWS aanwezig. Tijdens de eerste dag zijn er door onder meer beleidsmedewerkers en het secretariaat van GREVIO presentaties gegeven gericht op kennisdeling en verdere afstemming van beleid rondom de implementatie van het Verdrag van Istanbul. Aansluitend heeft de gehele delegatie deelgenomen aan een tweedaagse internationale conferentie in Straatsburg, waar ook andere kleine (ei)landen aanwezig waren die het Verdrag van Istanbul reeds hebben geratificeerd. Samen met landen als Monaco, Liechtenstein, San Marino en Andorra is verkend op welke manier kleine landen uitdagingen rondom implementatie kunnen aanpakken, ondanks beperkte schaal en capaciteit. Vanuit de Caribische eilanden is er duidelijke behoefte aan verdere uitwisseling met deze kleinere landen. De NMNM-werkgroep onderzoekt hoe kennisdeling en samenwerking met deze landen kan worden gefaciliteerd, zodat er gericht geleerd kan worden van vergelijkbare contexten en oplossingen.

[15] *https://www.nomasnomore.nl/convenant-mou/*
[16] *Bonaire Action Plan NMNM 2025 – No Mas No More*
[17] *Saba Action Plan NMNM 2025 – No Mas No More*
[18] *Sint Eustatius – No Mas No More*

Van Europees naar Caribisch Nederland implementatie van toepasbare ontwikkelingen

Een aantal beleidsmatige ontwikkelingen in Europees Nederland worden, waar relevant en passend, ook opgepakt voor Caribisch Nederland, met oog voor de lokale context en waar nodig in aangepaste vorm.

De visie 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid'

Het werken volgens de visie 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid' (hierna: de visie) vormt in Europees Nederland het fundament van de multidisciplinaire aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.[19] In het kader van deze Toekomstvisie wordt deze visie op multidisciplinaire samenwerking ook uitgewerkt voor Caribisch Nederland, met oog voor de specifieke context en behoeften van de betrokken organisaties op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit draagt bij aan de verdere professionalisering van de aanpak op de eilanden en versterkt de deskundigheid van betrokken professionals. De 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid' visie richt zich op alle professionals die in hun werk te maken krijgen met gezinnen en huishoudens waar de veiligheid in het geding is.

De visie beschrijft een aanpak in drie stappen

De kern van deze visie is dat de inzet van hulp en zorg alleen effectief kan zijn als het duurzaam veilig is binnen het gezin (partners met kinderen) of in het huishouden (partners zonder kinderen). Eerst wordt het geweld beëindigd door voor (en samen met) slachtoffers directe veiligheid te organiseren en door te werken met veiligheidsvoorwaarden en een veiligheidsplan. Vervolgens wordt risico-gestuurde zorg ingezet om de risicofactoren voor herhaling van geweld en onveiligheid aan te pakken en om de beschermende factoren (bijvoorbeeld een stabiel sociaal netwerk, werk, voldoende financiële draagkracht) te versterken. Als hiermee vervolgens duurzame veiligheid is gecreëerd, dan kan ondersteuning of behandeling worden geboden voor herstel. Het veiligheidsplan loopt ook in deze fases door: er moet in ieder fase zicht gehouden worden op de veiligheid van de betrokkenen. De praktijk is immers weerbarstig; in de geweldsdynamiek is vaak sprake van terugval en escalatie.

Het uitgangspunt is dat alle professionals die bij een gezin/huishouden zijn betrokken omdat er zorgen zijn over de veiligheid, werken volgens deze visie. Dit betreffen professionals uit diverse domeinen, o.a. politie, Openbaar Ministerie, reclassering, de Voogdijraad CN, (jeugd)hulpverlening, maatschappelijke ondersteuning, vrouwenopvang, geestelijke gezondheidszorg, etc. Het daadwerkelijk werken volgens deze visie vraagt inspanning op zowel bestuurlijk, management- als uitvoerend niveau en bevordert de samenwerking tussen deze organisaties.

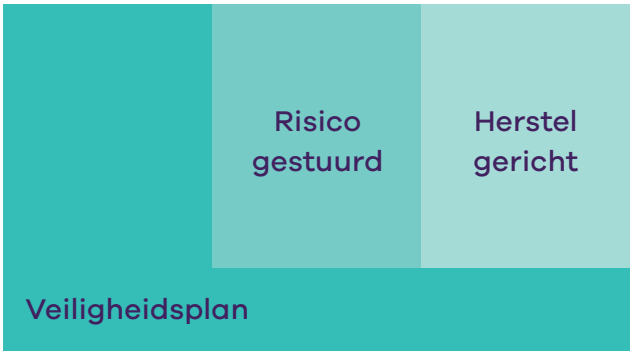

[19] *https://vng.nl/sites/default/files/2021-01/20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf*

Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel Geweld

Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld zijn een groot maatschappelijk probleem. Om dit patroon te doorbreken is een structurele, integrale en effectieve aanpak nodig om een cultuurverandering te bewerkstellingen. Daarom heeft het kabinet begin 2023 het *'Nationale Actieprogramma aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld'* (hierna: NAP) gepresenteerd[20]. Het NAP is een samenwerkingsverband van de ministeries van OCW, SZW, VWS en JenV, in nauwe samenwerking met de regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Het actieprogramma kent vijf actielijnen en richt zich op het bespreekbaar maken van gewenste en ongewenste omgangsvormen, het activeren van omstanders, het aanscherpen van normen en wetgeving, het stimuleren en ondersteunen van organisaties en sectoren om deze problematiek aan te pakken en het verbeteren van de hulpverlening.

De vijf actielijnen betreffen:

- Er zijn gedeelde maatschappelijke waarden en normen over hoe we met elkaar willen omgaan in de samenleving;
- Wet- en regelgeving weerspiegelen de (veranderende) maatschappelijke normen;
- Organisaties hebben processen voor preventie, signalering en opvolging op orde;
- Iedereen herkent seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en kan hierop reageren;
- Er is goede hulpverlening die makkelijk vindbaar is.[21]

Het doel van het NAP is om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld te voorkomen, te herkennen, aan te pakken en om hulp te bieden aan slachtoffers. Het programma onderstreept het belang van veiligheid en gelijkwaardigheid in elke omgeving, van sport en cultuur tot onderwijs, zorg en de werkvloer. De inzet is gericht op een samenleving waarin mensen zich vrij, veilig en gerespecteerd kunnen bewegen, ongeacht geslacht, achtergrond of positie.

Als onderdeel van het NAP is de regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld Mariëtte Hamer in april 2022 aangesteld door de ministers van OCW en SZW[22] en werkt onafhankelijk. Haar opdracht bestaat uit gevraagd en ongevraagd adviseren over de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en het aanjagen van het maatschappelijk gesprek dat moet leiden tot een cultuurverandering. De regeringscommissaris heeft zich hierbij voornamelijk op Europees Nederland gericht.

Doordat het NAP is opgesteld voor Europees Nederland, is het niet één-op-één toepasbaar op Caribisch Nederland vanwege onder meer culturele, juridische en maatschappelijke verschillen. In de totstandkoming van deze Toekomstvisie is er daarom nadrukkelijk aandacht geweest hoe de uitgangspunten van het programma vertaald kunnen worden naar de lokale context van Caribisch Nederland. Deze verdere uitwerking en implementatie wordt opgepakt door SZW, OCW, JenV en de directie Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) van VWS, in nauwe samenwerking met de openbare lichamen.

Femicide

In Europees Nederland heeft het kabinet in juni 2024 het plan van aanpak *'Stop femicide!'* naar de Tweede Kamer gestuurd.[23] Een aantal activiteiten uit dit plan van aanpak zien ook op Caribisch Nederland, zoals de verbetering van de veiligheids- en risicobeoordeling en het voornemen om femicidezaken te monitoren en nader te onderzoeken. En ook zal in de voorbereiding van het toegezegde wetsvoorstel voor een aparte strafbaarstelling van psychisch geweld worden onderzocht hoe een dergelijke strafbepaling voor Caribisch Nederland eruit kan komen te zien. De versterking van de aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland, zoals beoogd met het bestuursakkoord, moet bijdragen aan het beter voorkomen van fataal geweld tegen vrouwen en meisjes in Caribisch Nederland.

[20] *Kamerstukken II 2022/23, 34843, nr. 67. In april 2025 is de tweede voortgangsrapportage uitgebracht: Kamerstukken II 2024/25, 3483, nr. 120.*
[21] *Plannen kabinet in 5 actielijnen | Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld | Rijksoverheid.nl*
[22] *Lees meer: Over de RCGOG | RCGOG*
[23] *Kamerstukken II, 2023-2024, 28345, nr. 278*

Talk about it
Talk about it
Talk about it
Talk about it

Bijlage I
Prevalentie

Onderstaande tekst is opgesteld op basis van informatie uit gesprekken met verschillende stakeholders zoals de openbare lichamen, NGO's, schoolbesturen, expertisecentra onderwijs en zorg, de Raad Onderwijs en Arbeidsmarkt, Best4Kids, Plenchi di Trabou, het CBS, de Jeugdraad, politie en het Openbaar Ministerie tijdens een ambtelijk werkbezoek van het ministerie van OCW aan Bonaire, Sint Eustatius en Saba in oktober 2024. De informatie uit de gesprekken is aangevuld met informatie uit verschillende bronnen zoals vermeld in de tekst en voetnoten.

Bonaire

Uit data van het CBS (2022) blijkt dat vrouwen zich vaker onveilig voelen dan mannen. 92,8% van de mannen voelt zich nooit onveilig tegenover 85,9% van de vrouwen. De meest voorkomende vormen van geweld tegen vrouwen zijn huiselijk en seksueel geweld. Verbaal en fysiek geweld tegen de partner blijkt zowel onder mannen als vrouwen gebruikelijk, maar mannen gebruiken eerder fysiek geweld.[24] Daarnaast is online seksueel grensoverschrijdend gedrag, zoals het rondsturen van naaktfoto's, een groot probleem. Seks met minderjarige meisjes lijkt relatief veel voor te komen.

Er lijkt op dit moment relatief weinig bewustzijn te zijn over wat grensoverschrijdend gedrag is, terwijl dit wel voorkomt. Waar men zich bezighoudt met dit thema komen de meeste meldingen van vrouwen. Er wordt vaak enkel melding gemaakt van incidenten van strafbare aard, zoals aanranding. Op de werkvloer blijft de meldingsbereidheid laag wegens angst voor represailles. Buiten de overheid gelden er vaak geen integriteitsregels die beschermen tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer.

Vrouwen en meisjes zouden onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten. De beleving dat in de juridische wereld voornamelijk mannen werken, wordt genoemd als een drempel die vrouwen ervaren bij het zoeken van juridische ondersteuning, mede omdat de plegers van geweld meestal mannen zijn. Vrouwen met een afhankelijke verblijfsvergunning zijn extra kwetsbaar. Het beeld is dat zij door deze afhankelijke status minder snel melding maken van partnergeweld.

[24] *www.nomasnomore.nl/resultaten-onderzoek-naar-familierelaties-en-opvoeding-in-caribisch-nederland-beschikbaar*

Saba

Uit data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2022) blijkt dat vrouwen zich vaker onveilig voelen dan mannen. 96,8% van de mannen voelt zich nooit onveilig tegenover 91,5% van de vrouwen. Op Saba komen verschillende vormen van geweld tegen vrouwen voor, voornamelijk huiselijk en seksueel geweld. Verbaal en fysiek geweld tegen de partner blijkt zowel onder mannen als vrouwen gebruikelijk, maar mannen gebruiken eerder fysiek geweld.[25] Veel seksueel geweld vindt plaats binnen relaties. Verder zijn er signalen dat illegale prostitutie en ongewenste tienerzwangerschappen op het eiland voorkomen. Er is weinig zicht op de prevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

In de kleine, hechte gemeenschap van Saba heerst een hardnekkige cultuur van zwijgzaamheid rondom huiselijk geweld. Vrouwen durven vaak geen melding te maken of hun situatie te erkennen, uit angst voor sociale uitsluiting, reputatieschade of mogelijke repercussies vanuit de omgeving. In de praktijk komt de politie geregeld af op meldingen, maar vertrekt vaak zonder verdere actie omdat het slachtoffer het incident ontkent. Ook komt het voor dat vrouwen, nadat zij een formele aangifte hebben gedaan, deze later weer intrekken. Slachtoffers worden gevraagd of zij de procedure willen doorzetten, maar uit angst voor represailles krijgen zij achteraf spijt en verzoeken zij de aangifte te laten vervallen.

Op dit moment wordt dit toegestaan, terwijl aangifte in beginsel moet worden beschouwd als een officiële melding van een strafbaar feit die niet naar believen kan worden ingetrokken. Hierdoor blijven plegers soms jarenlang buiten schot en kan het geweld ongestoord doorgaan, terwijl de gemeenschap doorgaans op de hoogte is van wat er speelt. Deze dynamiek ondermijnt het vertrouwen in de hulpverlening en belemmert tijdige en adequate interventie.

Sint Eustatius

Uit data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2022) blijkt dat vrouwen zich vaker onveilig voelen dan mannen. 96,3% van de mannen voelt zich nooit onveilig tegenover 91,6% van de vrouwen. Er komen op het eiland verschillende vormen van geweld voor, waaronder seksueel misbruik van minderjarige meisjes, incest, aanranding, straatintimidatie en huiselijk geweld. Verbaal en fysiek geweld tegen de partner is zowel onder mannen als vrouwen gebruikelijk, waarbij mannen eerder fysiek geweld gebruiken.[25] Migrantenvrouwen lijken een hoger risico te lopen op misbruik. Daarnaast zijn er signalen dat op het eiland *sugar daddys* [26] actief zijn, waar met name jonge meisjes gevoelig voor zijn. Soms worden meisjes zwanger van een *sugar daddy*. Seks zonder consent binnen relaties zou relatief vaak voorkomen.

---

[25] https://www.nomasnomore.nl/resultaten-onderzoek-naar-familierelaties-en-opvoeding-in-caribisch-nederland-beschikbaar/

[26] Een sugardaddy is een relatievorm die wordt gekenmerkt door een oudere meer welgestelde partner die een jongere partner voorziet in vaak financiële giften.

Bijlage II

Registratiedata en informatie AMHK's en vrouwenopvangen Caribisch Nederland

Bonaire

Cijfers van de vrouwenopvang en het advies- en meldpunt Guiami geven een beeld van het aantal mensen dat hulp zoekt of ontvangt bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Zo vonden er in 2024 26 plaatsingen plaats in de vrouwenopvang. Tijdens deze plaatsingen verbleven in totaal 24 kinderen samen met hun moeder in de opvang, wat het belang onderstreept van het bieden van veilige opvangmogelijkheden voor zowel vrouwen als hun kinderen.

Het advies- en meldpunt Guiami ontving in 2024 in totaal 201 meldingen en adviesverzoeken. Opvallend is de aanzienlijke toename in het aantal adviesvragen: van 19 in 2023 naar 75 in 2024. Deze stijging kan duiden op een groeiende bewustwording onder professionals en burgers over huiselijk geweld en kindermishandeling, en op een betere bekendheid met Guiami als aanspreekpunt.

Hoewel het totale aantal meldingen en adviesvragen in 2024 (201) iets lager lag dan in 2023 (219), laat de verschuiving binnen de cijfers zien dat steeds meer mensen actief op zoek gaan naar informatie en advies, wat een positieve ontwikkeling is binnen het signaleren en bespreekbaar maken van onveilige thuissituaties.

Saba

Op Saba is in 2024 een vrouwenopvang geopend, een belangrijke stap in de bescherming van vrouwen en kinderen tegen huiselijk geweld. De opvangvoorziening is gesitueerd in drie zelfstandige appartementen, die elk plaats bieden aan maximaal vier personen. Met deze opzet wordt gewaarborgd dat iedere vrouw en haar eventuele kinderen de beschikking hebben over een eigen, veilige en zelfstandige woonruimte. De voorziening bevindt zich in hetzelfde gebouw als het advies- en meldpunt Domestic Safety Point, dat tijdens kantooruren bemand is en zorg draagt voor directe ondersteuning en doorgeleiding. Dit draagt bij aan de veiligheid en bereikbaarheid van hulp. De werkprocessen die door het advies- en meldpunt en de vrouwenopvang worden gebruikt, zijn ontwikkeld in samenwerking met opvangorganisatie Stichting Kadera, waarmee aansluiting is gezocht bij bestaande expertise.

In 2024 registreerde het meldpunt veertien meldingen van huiselijk geweld die zonder juridisch vervolg bleven. Redenen hiervoor waren onder meer angst voor represailles of sociale uitsluiting, belemmeringen in het aangifteproces, of het ontbreken van structurele opvolging. Daarnaast werden drie officiële aangiftes gedaan, waarvan er één leidde tot vervolging. Wat betreft kindermishandeling werden vijf meldingen gedaan, maar ook deze leidden niet tot juridische vervolgstappen, onder andere door gebrek aan bewijs of het uitblijven van aangifte.

Sint Eustatius

In 2024 zijn bij het Advies- en Meldpunt Statia Strong Support op Sint Eustatius in totaal 19 meldingen van huiselijk geweld geregistreerd. Het ging om 12 gevallen van lichamelijke mishandeling en 7 meldingen van emotionele mishandeling. Deze cijfers wijken af van de politiedata, wat grotendeels te verklaren is doordat slachtoffers, met name van emotioneel geweld, vaak geen aangifte doen bij de politie. Emotionele mishandeling wordt zelden formeel gemeld, omdat het moeilijk te bewijzen is en slachtoffers vrezen dat ze niet serieus genomen worden of onvoldoende bescherming krijgen. Ook speelt schaamte een rol, zeker als de dader een persoonlijke band heeft met autoriteiten zoals de politie. Sommige slachtoffers kiezen er bewust voor om geen strafrechtelijke vervolging in gang te zetten. Van de 12 meldingen van lichamelijke mishandeling deden slechts 7 slachtoffers daadwerkelijk aangifte; in slechts 3 van deze gevallen volgde verdere juridische opvolging. De overige zaken werden geseponeerd, vaak omdat slachtoffers hun aangifte introkken of later ontkenden dat er mishandeling had plaatsgevonden.

Op het eiland is ook een opvanglocatie beschikbaar voor vrouwen en hun kinderen die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven vanwege een onveilige situatie. De opvang biedt ruimte aan drie vrouwen met kinderen en is gekoppeld aan het advies- en meldpunt. In 2024 is hier in meerdere gevallen gebruik van gemaakt, wat het belang onderstreept van een laagdrempelige, veilige plek waar slachtoffers terecht kunnen.

De opvanglocatie ligt op een gunstige plek, schuin tegenover het kantoor van het Sociaal Domein en dichtbij het advies- en meldpunt. Beide gebouwen zijn tijdens kantooruren bemand, wat directe ondersteuning en toezicht mogelijk maakt. Aan de achterzijde grenst het politiebureau, waardoor de politie met cameratoezicht de veiligheid van de bewoners actief kan waarborgen.

Wat betreft kindermishandeling werden in 2024 zeven meldingen gedaan, waarvan twee over lichamelijke mishandeling en vijf over emotioneel geweld. Geen van deze meldingen leidde tot aangifte bij de politie. Redenen hiervoor waren onder meer het gebrek aan juridisch bewijs, de wens om de dader niet te vervolgen, of het feit dat het ging om een eenmalig incident. In alle gevallen is hulpverlening opgestart via het advies- en meldpunt. De geboden ondersteuning bestond uit pedagogische begeleiding voor kinderen en hun ouders, en in enkele gevallen ook hulp van een maatschappelijk werker. Daarnaast ontving het advies- en meldpunt 55 adviesvragen uit de gemeenschap, afkomstig van onder meer scholen, kinderopvanglocaties, familieleden en slachtoffers zelf. Het aantal adviesvragen en meldingen zijn ten aanzien van 2023 toegenomen. Deze toename laat zien dat de bewustwording groeit en dat het advies- en meldpunt steeds beter wordt gevonden als centrale plek voor steun, advies en doorverwijzing.

Bijlage III
Relevante moties en verzoeken

Verzoek versterken economische zelfstandigheid van vrouwen

Op 17 juni 2020 verzochten de leden Özütok (GL) en Diertens (D66) de regering om samen met de autoriteiten van Bonaire, Sint Eustatius en Saba te onderzoeken hoe de economische zelfstandigheid van vrouwen kan worden versterkt, en de Kamer hierover te informeren.

Motie Verdrag van Istanbul

Er is vanuit de openbare lichamen en ministeries de wens om toe te werken naar de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul voor Caribisch Nederland. Dit sluit aan bij de motie van het Kamerlid Ceder (CU) van 6 juli 2021 waarin de regering wordt opgeroepen om alles in het werk te stellen om het Verdrag van Istanboel zo snel mogelijk te aanvaarden voor Caribisch Nederland.[27] GREVIO – het comité dat toeziet op de uitvoering van het Verdrag – heeft in haar evaluatierapport van 20 januari 2020 tevens toegejuicht dat er in Caribisch Nederland stappen zijn gezet die nodig zijn voor de medegelding.[28]

Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme

In het Nationaal Programma 2022 pleit de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme voor de aanvaarding van het Verdrag van Istanbul in CN, het gelijk trekken van de rechten van lhbtiq+ personen in CN met die in Europees Nederland, en om de kerndoelen over seksuele diversiteit en de daaraan verbonden burgerschapsopdracht ook in CN van kracht te maken.

Caribisch Nederland onderdeel beleid

Op 20 oktober 2022 verzocht lid Wuite (D66) de regering om bij elke Kamerbrief waarin nieuw beleid wordt aangekondigd, standaard een passage op te nemen over Caribisch Nederland met een uitleg waarom het beleid wel of niet van toepassing is.

Motie Campagne ter bevordering van meldingsbereidheid

In de motie van het lid Van der Werf c.s. van 6 november 2024 wordt de regering opgeroepen om de Nederlandse campagnes ter bevordering van de meldingsbereidheid bij huiselijk geweld in aangepaste vorm in te zetten in Caribisch Nederland.[29] Per maart 2025 is VWS gestart met de meerjarige campagne *'Safe together, Strong together'*[30] om burgers te motiveren om advies te vragen of een melding te doen bij het AMHK als zij vermoedens hebben van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Motie Nationaal Actieprogramma aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (NAP)

Met de motie van de leden Bikker en Van der Werf wordt de regering verzocht om in overleg met de BES-eilanden tot vernieuwing van de zedenwetgeving te komen langs de lijnen van voorliggend voorstel en langs de lijnen van het NAP met een brede aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld voor de BES te komen.[31]

---

[27] *Kamerstukken II, 2020-2021, 31839, nr. 799.*
[28] *GREVIO's evaluatierapport inzake wettelijke en andere maatregelen om uitvoering te geven aan de bepalingen van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het Verdrag van Istanbul), 2019*
[29] *Kamerstukken II, 2024-2025, 29279 nr. 908.*
[30] *De campagne is in vier talen beschikbaar gesteld; Papiamentu, Nederlands, Engels en Spaans.*
[31] *Kamerstukken II, 2022-2023, 36222, nr. 29.*

Bijlage IV
Gerelateerde onder-zoeken en rapportages

Situational analysis UNICEF

In het rapport van UNICEF *'Situatieanalyse van kinderen en jongeren in Caribisch Nederland'* uit 2019 gaat UNICEF in op de geconstateerde knelpunten die belemmerend zijn voor de verwezenlijking van het recht van elk kind om beschermd te worden tegen alle vormen van geweld, mishandeling en verwaarlozing.[32] Het rapport belicht zowel de vooruitgang die sinds 2013 is geboekt op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en kinderrechten, als de blijvende zorgen die het welzijn van kinderen en jongeren onder druk zetten.

Een van de meest in het oog springende bevindingen is het structurele gebrek aan betrouwbare en actuele data over geweld binnen gezinnen, kindermishandeling, seksueel misbruik, jeugdcriminaliteit en mentale gezondheid. Dit gebrek aan inzicht bemoeilijkt effectief beleid en belemmert monitoring en evaluatie van bestaande maatregelen. Daarnaast vormt armoede binnen gezinnen een belangrijke risicofactor: financiële stress blijkt een terugkerend probleem dat de opvoedsituatie onder druk zet en het risico op verwaarlozing of mishandeling vergroot.

Ook werd geconcludeerd dat er onvoldoende wettelijke bescherming is tegen huiselijk geweld, geweld tegen vrouwen en kindermishandeling die in lijn is met internationale verdragen, zoals het VN-Kinderrechtenverdrag. De wet- en regelgeving is versnipperd en de uitvoering ervan onvoldoende geborgd. Verder is de samenwerking tussen overheids-instanties, hulpverleners en lokale organisaties op de eilanden vaak ontoereikend, waardoor er geen eenduidige en integrale aanpak is. Wat betreft de beschikbaarheid van hulpverlening werd geconstateerd dat er wel voorzieningen zijn, maar dat deze voor veel kinderen en gezinnen moeilijk toegankelijk zijn.

De capaciteit is beperkt, en er bestaat nog altijd een drempel om hulp te zoeken vanwege schaamte of een gebrek aan vertrouwen in instanties. Bovendien is er onvoldoende aandacht voor preventie, bewustwording en het bevorderen van geweldloze opvoedingspraktijken.

Op basis van deze bevindingen deed UNICEF een aantal belangrijke aanbevelingen. Een daarvan is om wet- en regelgeving te harmoniseren en te versterken, zodat kinderen op de eilanden dezelfde bescherming genieten als kinderen in Europees Nederland. Door het in werking treden van het Besluit MO/HGKM BES is hieraan gedeeltelijk aan voldaan. Ook wordt gepleit voor het opzetten van een structureel en onafhankelijk monitoringsysteem om ontwikkelingen op het gebied van kindveiligheid beter te kunnen volgen. Daarnaast benadrukt UNICEF het belang van intersectorale samenwerking tussen de verschillende ministeries, uitvoeringsorganisaties en de openbare lichamen van de eilanden. Preventie en educatie spelen daarbij een sleutelrol, onder meer door het bevorderen van positieve, geweldloze opvoeding en het versterken van de rol van vaders. Ook financiële ondersteuning van kwetsbare gezinnen en meer toegankelijke jeugdhulp worden genoemd als prioriteiten.

Naast de onderzoeken heeft UNICEF Sint Eustatius, Saba en Bonaire genomineerd als een Child Friendly City.

Child Friendly Cities

Sint Eustatius zet samen met UNICEF sterk in op preventieve maatregelen om kindermishandeling te voorkomen. In 2023 is de opvoedwinkel *The Rock* geopend. Deze laagdrempelige voorziening vervult een centrale rol door zich te richten op vroege gezinsondersteuning, ouderbegeleiding en betrokkenheid van de gemeenschap.

[32] *www.UNICEF.nl/samenwerken/caribbean-part-of-the-kingdom/caribbean-netherlands*

Via workshops over kindermishandeling, verwaarlozing en opvoedingsvaardigheden worden ouders en verzorgers ondersteund bij het versterken van beschermende factoren, zoals veerkracht, sociale netwerken en kennis van de ontwikkeling van kinderen. In samenwerking met scholen, zorgverleners en kinderbeschermingsorganisaties zoals Jeugdzorg worden risico's op mishandeling en verwaarlozing vroegtijdig gesignaleerd en adequaat aangepakt. Daarnaast draagt The Rock bij aan het doorbreken van stigma en het creëren van een veilige omgeving, zodat gezinnen eerder hulp durven zoeken en escalatie kan worden voorkomen.

Eind 2023 is Sint Eustatius door UNICEF genomineerd als een van de Child Friendly Cities. Het Openbaar Lichaam Sint Eustatius heeft deze nominatie met enthousiasme aanvaard. Belangrijke maatregelen binnen dit traject zijn onder meer:

- een structurele Children's Rights Check in al het beleid, zodat de belangen van kinderen altijd worden meegenomen;
- mechanismen voor zinvolle kinderparticipatie, zoals studentenraden, een Jeugdraad en enquêtes;
- een sterke focus op geestelijke gezondheid.

Het Child Friendly Cities-programma richt zich bovendien op het aanpakken van de grondoorzaken van kindermishandeling, waaronder armoede, trauma, discriminatie en gebrek aan inspraak. Door deze structurele aanpak wordt niet alleen preventie versterkt, maar ook een gezondere en veiligere omgeving gecreëerd waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Saba is sinds 2024 kandidaat Child Friendly City en Bonaire sinds 2025. Beide openbare lichamen zijn gestart met het opzetten van het bijbehorende proces.

Onderzoeken (Kinder)Ombudsman

Diverse rapporten van de (Kinder)Ombudsman over Caribisch Nederland, zoals *Oog voor Ouderen*[33], *Het maakt uit waar je wieg staat*[34], *De eindjes aan elkaar knopen*[35] en *Caribische kinderen van de rekening*[36], benadrukken de impact van armoede op het dagelijks leven van inwoners.

In deze onderzoeken wordt beschreven hoe financiële onzekerheid en beperkte voorzieningen leiden tot stress en spanningen binnen huishoudens. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de levenskwaliteit, maar kan ook sociale problemen, zoals huiselijk geweld, versterken.

Een belangrijke bevinding is dat in veel huishoudens meerdere generaties onder één dak wonen, vaak uit financiële noodzaak. Dit kan leiden tot overbevolkte woonomstandigheden, gebrek aan privacy en verhoogde spanningen tussen gezinsleden. In combinatie met werkloosheid en beperkte sociale vangnetten vergroot dit het risico op conflicten en geweld binnen families.

De rapporten onderstrepen de noodzaak van structurele verbeteringen in armoedebestrijding, huisvesting en sociale ondersteuning. Door te investeren in betere leefomstandigheden en gerichte hulpverlening kan de vicieuze cirkel van armoede en huiselijk geweld doorbroken worden. Daarbij is maatwerk essentieel, zodat oplossingen aansluiten bij de specifieke uitdagingen van de eilanden in Caribisch Nederland.

Intereilandelijke opvang

Het rapport dat in opdracht van het ministerie van VWS is opgesteld over een inter(ei)landelijke opvang van slachtoffers van huiselijk geweld (2021), benadrukt het belang van samenwerking tussen ministeries van Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Europees Nederland en de openbare lichamen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.[37] Slachtoffers moeten snel en effectief worden overgeplaatst naar een van de andere eilanden binnen het Koninkrijk wanneer opvang op het eiland van herkomst niet voldoende veiligheid biedt. Voor volledige implementatie zijn beleidsafspraken nodig over doorverwijzing, juridische kwesties zoals immigratie, zorgverzekering en financiering.

Duidelijke afspraken, goede communicatie, coördinatie en voldoende middelen voor vervoer, huisvesting en zorg zijn essentieel. Gezien de complexiteit van de aanpassingen is vervolgonderzoek noodzakelijk om een duurzaam en effectief opvangsysteem te waarborgen.

---

[33] *Oog voor ouderen in Caribisch Nederland | Nationale ombudsman*
[34] *Het maakt uit waar je wieg heeft gestaan | Nationale ombudsman*
[35] *De eindjes aan elkaar knopen | Nationale ombudsman*
[36] *Caribische kinderen van de rekening | Nationale ombudsman*
[37] *www.nomasnomore.nl/onderzoek-intereilandelijke-opvang-2021*

Dit document is gezamenlijk opgesteld door:

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

SUPERBA ET CONFIDENS

PUBLIC ENTITY SABA
REMIS VELISQUE

Zorg en Jeugd Caribisch Nederland
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ending violence
starts with us all
taking action.
Together,
we are stronger,
and the Istanbul Convention empowers our initiatives.